

**Journal of
Sport Management and Development**
Vol 13, Iss 3, Serial No 39

DOI: [10.22124/jsmd.2023.22648.2715](https://doi.org/10.22124/jsmd.2023.22648.2715)

Research Paper

Antecedents and Consequences of the Migration of Iran's Elite Athletes

**Hashemi, Seyede Sahar.¹, Hosseini Keshtan, Misaq.^{2*}, Bagheri, Hadi.³,
Rezaei, Mohsen⁴.**

Received: Jul 12, 2022

Accepted: Sep 03, 2023

Abstract

Objective: The purpose of the present study was to identify the antecedents and consequences of the migration of Iran's elite athletes.

Methodology: According to the main purpose of this research, it is applied research, in terms of the nature of the data, it is qualitative based on the paradigm of interpretation and using the phenomenological approach. The participants of the present study were 18 elite immigrant athletes and coaches who were selected in a purposeful way using a case-by-case method. To check the scientific validity of the work, four criteria of reliability, stability, verifiability and transferability were used.

Results: The antecedents of the migration of elite athletes were categorized into three main categories: social weaknesses, professional weaknesses, and motivation for personal development and progress, and in the section of the consequences of migration for the country's sports, two main categories were the loss of funds and the creation of a negative image.

Conclusion: The migration factors of Iran's elite athletes are very diverse, which requires a change in the governance attitude (at both the national and organizational levels) and fundamental reforms in various fields to solve athletes' financial concerns and emphasize performance by creating favorable social conditions. - instead of appearance or individual beliefs - to prevent the loss of sports funds.

Keywords: Immigration, Elite athletes, Human capital

1,4. M.A in Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities, University of Bojnord, Bojnord, Iran.

2. Assistant Professor of Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities, University of Bojnord, Bojnord, Iran.

3. Assistant Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: Misaq.h.k@gmail.com

Cite this article: Hashemi, S.S., Hosseini Keshtan, M., Bagheri, H., & Rezaei, M. (2024). Antecedents and Consequences of the Migration of Iran's Elite Athletes. *Journal of Sport Management and Development*, 13 (39), 180-204.

DOI: [http://doi.org/10.22124/jsmd.2023.22648.2715](https://doi.org/10.22124/jsmd.2023.22648.2715)

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

The migration of elite human resources from developing countries causes the transfer of these funds to developed countries without any cost (Alaadini, 2005). In Iran, elite athletes make up a large group of immigrant elites, whose number is increasing day by day at a very high speed. In this regard, due to the departure and migration of a huge group of elite athletes and champions of Iran, who have spent a lot of money on their growth over many years, and today other countries are using the fruits of these champions in order to elevate their country's sports. The current study aims to identify the antecedents and consequences of the migration of Iran's elite athletes. In this regard, it has been tried to analyze the migration phenomenon from the perspective of elite athletes who have migrated themselves. This topic can present their lived experiences to the scientific community and reveal the hidden dimensions of migration.

Methodology

According to the main purpose of this research, it is applied research, in terms of the nature of the data, it is qualitative based on the paradigm of interpretation and using the phenomenological approach. The participants of the present study were 18 elite immigrant athletes and coaches who were selected in a purposeful way using reputational case sampling method. The sample selection criteria included willingness to cooperate, history of winning medals and honors (Asian, World and Olympic), emigrating from Iran and continuing sports activities in the destination country. A semi-structured interview was used to collect data. The interviews started with basic questions about the status of athletes in Iran and the country of destination and continued with two general questions about the main reasons for a person's migration and its results for Iranian sports. In order to analyze the content of the interviews, after their implementation, the coding process began and the text of the interviews formed the raw data for analysis. Considering phrases, sentences and paragraphs as the unit of analysis, the concepts in the interviews were extracted and labels (codes) were determined for them. After this stage, similar and synonymous codes were combined and merged and the way of expressing the codes was modified so that no information is lost. In the next step, the final codes that described the dimensions of a single topic were placed next to each other and grouped into categories. This work was also progressed to a more abstract stage in order to achieve a more general categorization that would make the findings easier to understand. In order to gain credibility, it was tried to use the researcher's self-review method. Also, to increase the level of dependability in this research, inquiry auditing was used. For the verifiability of the research, the process of doing the work was provided to the research colleagues to confirm the accuracy

of the research. Also, in order to increase the transferability of the research, an attempt was made to provide a clear description of the platform, the method of selecting participants, data collection and the analysis process so that the reader can judge the applicability of the findings in other situations.

Results

The result of coding the interviews was the extraction of 130 primary codes for the antecedents of migration and 46 codes for the consequences of migration. In the next step, which is the integration of codes, this number was reduced to 88 codes regarding the antecedents of athletes' migration and to 28 final codes regarding the consequences of migration. After merging the synonymous codes and reaching the final codes, the research team categorized the codes. For this purpose, by putting together the codes that were consistent and showed the dimensions of a specific topic, the categories of the research appeared and were labeled. This work continued to a higher level to classify the extracted subcategories in the form of more abstract (main) categories. The antecedents of the migration of elite athletes were categorized into three main categories: social weaknesses, professional weaknesses, and motivation for individual development and progress. The international behavior of the government, the totalitarianism of the government, the decline of values and social discrimination were placed as sub-categories of social weaknesses. The categories of financial and job security, camp equipment and facilities, provision of coaches, inefficient management, excessive control by federations, discrimination between sports disciplines, and lack of support for champions were categorized as professional weaknesses. Meanwhile, the code "not having a steady income from sports after a short championship career" was the most frequent code in the analysis, which indicates the importance of economic issues in the decision to emigrate. Finally, professional development, peace and inner satisfaction and access to facilities and welfare were also included in the main category of motivation for personal development and progress. In the section on the consequences of immigration for the sport of the country, three sub-categories of reduction of human capital, reduction of social capital and excess costs in the main category of loss of funds and two categories of loss of sports performance and destruction of international image were placed in the main category of creating a negative image.

Discussion and Conclusion

Based on the analysis of research findings, the antecedents of Iran's elite athletes' migration were presented in the form of social weaknesses, professional weaknesses, and motivation for individual development and progress. Social weaknesses, in the sense of the subjective reality of a social problem, include how to turn an issue into a problem, and this process takes place when a large and influential number of people in society accept that a

certain issue is harmful to society and must be corrected, and This problem exists in various fields such as sports, professional weaknesses mean limitations and threats specific to each job and business and its related environment, which are created through people, organizations and the environment related to that job, and finally motivation Personal development and development also includes a group of activities and skills that learning helps people to perform better in social, work and academic relationships, and the set of these events increases the chances of people to progress at different levels. With a classification, it is possible to pave the way to provide solutions to deal with the migration of elite athletes. If we categorize the antecedents as factors beyond the control of the country's sports organizations and in the more operational category of factors under their control, by providing solutions at the operational level, the effects of the macro level and out of control can be severely reduced. Emigration of elite athletes decreased. According to the results of the research, this phenomenon will have consequences such as the loss of funds and the creation of a negative image of the country. Reduction of human and social capital and excess costs are the categories that can endanger the development of the country. Every country needs many resources and capital for development, the most important of which is human capital. In addition to the loss of funds, creating a negative image is another consequence that occurs with a drop in sports performance and the destruction of the international image. However, based on the results of the research, various factors play a role in the migration of Iranian elite athletes, which indicates the inappropriate situation in various social, political and economic fields, which requires macro-level structural reforms. It seems that one should either start reforms sooner or wait for these trends to continue. It is also possible to reduce the desire of athletes to migrate by taking measures at operational levels, such as addressing the welfare and economic concerns of athletes, predicting the necessary arrangements for the retirement of athletes, maintaining the dignity of athletes, and appointing competent managers with the ability to understand athletes.

Keywords: Immigration, Elite athletes, Human capital

References

- Alaedini, P. (2005). National Report on Labour Migration in I.R. Iran, 2005, IOM. [In Persian]

پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران

سیده سحر هاشمی^۱، میثاق حسینی کشتان^{۲*}، هادی باقری^۳، محسن رضائی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۲

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نظر ماهیت داده‌ها، از نوع کیفی با رویکرد پدیدارشناسی و از نظر هدف، کاربردی بود. مشارکت‌کنندگان پژوهش را ۱۸ ورزشکار و مربی مهاجر نخبه تشکیل می‌دادند که به صورت هدفمند (از نوع موردی شهری) انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته جمع‌آوری و در سه مرحله کدگذاری اولیه؛ تجمیع کدها و شناسایی مقوله‌ها؛ و غربال‌گری و پالایش مقوله‌ها تحلیل شد. **یافته‌ها:** بر اساس تحلیل‌ها، پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران نخبه در سه مقوله اصلی و ۱۴ مقوله فرعی شامل ضعف‌های اجتماعی (رفتار بین‌المللی حکومت، تمامیت‌خواهی حاکمیت، نزول ارزش‌ها و تبعیض اجتماعی)، ضعف‌های حرفه‌ای (امنیت مالی و شغلی، تجهیزات و امکانات اردویی، تأمین مربی، مدیریت ناکارا، کنترل‌گری فدراسیون‌ها، تبعیض بین رشته‌ها و عدم حمایت از قهرمانان) و انگیزه توسعه و پیشرفت فردی (پیشرفت حرفه‌ای، آرامش و ارضای درونی و دسترسی به امکانات و رفاه) شناسایی شدند. پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه نیز در دو مقوله اصلی و پنج مقوله فرعی شامل از دست رفتن سرمایه‌ها (کاهش سرمایه انسانی، کاهش سرمایه اجتماعی و هزینه‌های مازاد) و ایجاد تصویر منفی (افت عملکرد ورزشی و تخریب وجهه بین‌المللی) شناسایی شدند.

نتیجه‌گیری: عوامل مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران تنوع بسیاری دارد که نیازمند تغییر نگرش حاکمیتی (در هر دو سطح ملی و سازمانی) و اصلاحات اساسی در حوزه‌های مختلف است تا با ایجاد شرایط اجتماعی مطلوب، رفع دغدغه‌های مالی ورزشکاران و تأکید بر عملکرد -به جای ظاهر یا اعتقادات فردی- مانع از بین رفتن سرمایه‌های ورزشی شود.

واژه‌های کلیدی: مهاجرت، ورزشکاران نخبه، سرمایه انسانی

۱ و ۴. دانش آموخته کارشناسی‌ارشد مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

۲. استادیار مدیریت ورزش، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

۳. استادیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: Misaq.h.k@gmail.com

استناد: هاشمی، سیده سحر؛ حسینی کشتان، میثاق؛ باقری، هادی و رضائی، محسن. (۱۴۰۳). پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران. *مدیریت و توسعه ورزش*، ۳ (۳۹)، ۱۸۰-۲۰۴.

DOI: <http://doi.org/10.22124/jsmd.2023.22648.2715>

مقدمه

سرمایه انسانی^۱ ثروت اصلی کشورها است که توانمندی آن باعث رشد و توسعه می‌شود و محدودیت آن فرآیند رشد و توسعه را به تعویق می‌اندازد (Sohbatiha et al, 2015؛ Jalili Shishevan et al, 2017). سرمایه انسانی متخصص و نخبه در سطحی بالاتر تمامی ابعاد توسعه کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و جزء غیرقابل تفکیک آن است. فقدان نیروهای متخصص، تأثیرات همه جانبه‌ای در کشورها خواهد داشت. یکی از مهم‌ترین مسیرهای کاهش سرمایه انسانی متخصص و نخبه در کشورهای در حال توسعه، مهاجرت^۲ است. اصطلاح مهاجرت به ورود افراد به کشوری جدید برای سکونت دائمی اشاره دارد (Garousi, 2003). قطع ارتباط تخصصی افراد با کشور خود موضوعی است که در مهاجرت اتفاق می‌افتد (Bagheri et al, 2019) و موجب می‌شود اقتصاد کشورهای در حال توسعه به کمتر از میزان مورد نیاز نزول یابد و برنامه‌های توسعه آنها به خطر بیفتد (Arabian, 2010).

مهاجرت نیروهای نخبه از کشورهای در حال توسعه، تأثیری بر کل سرمایه‌گذاری انسانی در این کشورها دارد (Guo et al, 2017). با مهاجرت متخصصان و نوابغ، کیفیت کار نیروهای باقی‌مانده دچار نقص می‌شود و زیان غیرقابل جبرانی به کشورها وارد می‌شود (Shahabadi & Stark & Wang, 2002؛ Salehi, 2017). از سوی دیگر، باعث انتقال این سرمایه‌ها بدون هیچ هزینه‌ای به کشورهای توسعه‌یافته می‌شود

(Alaedini, 2005). حوزه‌های دیگر زندگی نیز از مهاجرت نخبگان تأثیر منفی می‌پذیرد. ضعیف شدن نیروهای امنیتی و دفاعی، افت وضعیت کاری، کند شدن روند پیشرفت خانواده و جامعه، به هم خوردن تعادل نفوس در کشور، دوری از خانواده و دوستان، افزایش مشکلات روحی و روانی، پایین آمدن اعتبار دولت در سطح منطقه و جهان، کاهش سرمایه‌گذاری‌ها، خارج شدن پول‌های بسیار از کشور، مشکلات فرهنگی و اجتماعی و ضعف پایه‌های امنیتی و اقتصادی از اصلی‌ترین آسیب‌ها و تهدیدهای مهاجرت نخبگان هستند (Bagheri et al, 2019).

نظریه‌های مربوط به مهاجرت نخبگان در سه دسته قابل طبقه‌بندی است. دو دسته اول نظریاتی هستند که نگاهی یک‌سویه به موضوع مهاجرت دارند و تنها به فشارهای موجود در کشور مبدأ یا جاذبه‌های کشورهای مقصد پرداخته‌اند. دسته سوم هر دو گروه عوامل جاذبه و دافعه را در بر می‌گیرند. Agergaard et al, 2015 جاه‌طلبی‌ها و مسائل خانوادگی، Wanniarachchi, 2020 موقعیت‌های پیشرفت شغلی و محرک‌ها، و Ngoma & Ismail, 2013، متفاوت بودن دستمزدها و همسو بودن درآمدها با کشورهای مقصد را از جمله عوامل جاذبه کشورهای میزبان معرفی کردند. طبق گزارش کمیسیون جهانی، مهاجرت بین‌المللی^۳ (۲۰۰۵) مهاجران معمولاً به خاطر بهتر شدن شرایط اقتصادی، اقدام به مهاجرت به سمت کشورهای پر درآمد می‌کنند. اعطاء امتیازات خاص مالی به نیروی کار ماهر و بهبود وضعیت

3World Commission on International Migration

1Human Resource

2Migration

حقوق و دستمزد و احساس وجود تبعیض و نابرابری را به عنوان عوامل رانشی مهاجرت نخبگان ایران معرفی نمود. Shahryaripour, 2017. نیز عوامل اصلی مهاجرت نخبگان علمی را سبک دینداری، عوامل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، سازمانی، روانشناختی و جمعیت‌شناختی معرفی نمود. Sabzinezhad et al, 2025. تعیین کننده در مهاجرت نخبگان ورزشی ایران را شامل عوامل علی (جایگاه شغلی ضعیف در جامعه و سیستم مدیریتی ناکارآمد)، زمینه‌ای (مشکلات اقتصادی-سیاسی و مشکلات فرهنگی-اجتماعی)، و مداخله‌گر (ویژگی‌های فردی و محیطی) معرفی نمودند. Bagheri et al, 2019. Fartoukzadeh, Adams & Richard, 2009, Eshraghi, 2003, Jantan et al, Javadzadeh, 2015, 2003, 2014, Arabmazar et al, 2017, Garousi, 2003 و Salehi Omran, 2006 عوامل اقتصادی را در صدر دلایل مهاجرت نخبگان آورده‌اند. تفکیک عوامل جاذبه و دافعه مهاجرت به دلیل درهم تنیدگی آنها کمی دشوار است. به‌علاوه، پدیده مهاجرت موضوعی چند وجهی است که عوامل مختلفی در آن دخالت دارد (Moradi, 2022, Sharaf et al, 2001). دیدگاهی دوسویه و نسبتاً کامل را درباره عوامل مهاجرت مطرح می‌کند. این مدل هم عواملی از کشور مبدأ را شامل می‌شود که بر میل به ماندن تأثیر منفی می‌گذارند و هم عواملی از کشور مقصد را در برمی‌گیرد که برای رفتن، کشش ایجاد می‌کنند (Kurekova, 2010). طبق همین نظریه، Sadeghi Nejad & Mazloun Khorasani, 2017, 2006, Haji Yousefi & Behmard, 2007 و Talebi Zaidi & Rezaei, 2007 خود گزارش کردند که افراد با مقایسه شرایط کشور

اقتصادی آن‌ها در کشور مقصد، جذابیت زیادی برای افراد ایجاد می‌کند تا مهاجرت نمایند و از شرایط نابسامان اقتصادی کشور خود مصون بمانند. بنابراین فرصت‌های شغلی بهتر در کشور مقصد و برخورداری از امکانات و رفاه بیشتر، بهترین دلیل برای مهاجرت نخبگان خواهد بود. در همین راستا، Bagherzade & Shariati, 2021 مهم‌ترین علت مهاجرت ورزشکاران را دستیابی به رفاه خانوادگی و نبود دغدغه‌های دوران بازنشستگی می‌دانند که در کشور مقصد در سطح بالاتری قرار دارند.

در سمت دیگر، شرایط و سیاست‌های ضعیف در کشورهای در حال توسعه، به عنوان عامل فشار یا دافعه مطرح است که موجب خروج تعداد زیاد نخبگان می‌شود. طبق پژوهش‌های Bnag & Mitra, 2011 و Naghavi & Strozzi, 2011 عواملی نظیر بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی، فساد اقتصادی، عدم شفافیت قانون، نبود دموکراسی، تبعیض و عدم حمایت از حقوق مالکیت فکری تأثیر زیادی در تصمیم نیروی کار ماهر در مهاجرت به کشورهای توسعه یافته دارد. به عقیده برخی از صاحب‌نظران، انگیزه مهاجرت‌ها بیشتر به خاطر مسائل اقتصادی و عقلانی است و تا حدی نیز عامل روانی در آن دخالت دارد (Sharifi, 1996). Hosseini & Khani, 2019 مهم‌ترین دلایل مهاجرت ورزشکاران را به ترتیب عامل مدیریتی، اجتماعی، سیاسی، روان‌شناختی، فرهنگی و اقتصادی گزارش نمودند. در همین راستا، Ngoma & Ismail, 2013, اندازة جمعیت و بی‌ثباتی سیاسی محلی را از عوامل مهاجرت نخبگان بیان کردند. Salehi Omran, 2006 عواملی نظیر عدم توجه اجتماعی به ارزش فعالیت‌های تخصصی، نبود تسهیلات لازم برای کار تخصصی، پایین بودن

ورزشکارانی که مهاجرت نمودند، مهرشاد شریف در سال ۱۳۶۳ و کامران شیرازی در سال ۱۳۶۲ و بعد از ممنوعیت رشته شطرنج در ایران بودند. در حال حاضر ورزش فضای متفاوت زندگی انسان را تحت تأثیر قرار داده است و به عنوان یک سرمایه بزرگ شکل یافته است. ورزش همچنان که از نظر انسانی و اقتصادی سرمایه است، می‌تواند در فضاهای فرهنگی، سیاسی، تربیتی و اجتماعی نیز سرمایه‌ساز باشد (Jalili et al, 2004). طبق نظر (Shishevan et al, 2017)، ورزش در دنیای امروزه به حالت مبارزه بین کشورها تبدیل شده و شاهد بروز یک صنعت جدید است که در آن ورزشکاران کشورهای کمتر توسعه‌یافته توسط کشورهای ثروتمند و بدون سابقه ورزشی خریداری می‌شوند. این کشورها بر خلاف ثروت خود توان پرورش ورزشکارانی در سطح جهانی را ندارند و این مسأله ممکن است به عوامل متفاوتی از جمله استخراج ژنتیکی ضعیف، ساختار ضعیف، نبود فرهنگ ورزشی و محدودیت‌های جغرافیایی، جو سیاسی، عدم رقابت و تمایل به نتایج فوری باشد. همچنین برخی از مهاجرت‌ها از کشورهای مختلف به صورت پناهندگی^۲ اتفاق می‌افتد و در سالیان گذشته در بسیاری از رویدادهای ورزشی بین‌المللی ورزشکارانی از کشورهای مختلف از کشور میزبان و یا سایر کشورها، درخواست پناهندگی نموده‌اند (Lee, 2018). عوامل و مسائل زیادی از نظر اقتصادی، اجتماعی، مدیریتی و ... وجود دارند که موجب مایوس شدن و مهاجرت ورزشکاران می‌شود. افزون بر این، توسعه

خود و کشور مقصد جهت ارضاء نیازهای مادی، معنوی و روانی اقدام به مهاجرت می‌کنند. Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2014 مهم‌ترین عوامل مهاجرت نخبگان را از یک سو دستیابی به کسب درآمد بیشتر، دسترسی به امکانات آموزشی بهتر، رفاه و امکانات بیشتر زندگی و از سوی دیگر ناکارآمدی ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، بوروکراسی ناسالم، ضعف بنیان‌های دموکراسی، بی‌ثباتی سیاسی، جهانی شدن، توسعه‌نیافتگی کشور مبدأ، نبود امنیت (مالی، جانی و شغلی)، فضای نامناسب اجتماعی برای نخبگان، بی‌ثباتی اقتصادی، عدم شایسته‌سالاری، بی‌عدالتی در اخذ مالیات، پایین بودن نرخ رشد سرانه کشور گزارش نمودند. در حقیقت، مجموعی از شرایط نامطلوب در کشور مبدأ و امید به رسیدن به شرایط بهتر در کشور مقصد انگیزه افراد برای مهاجرت را فراهم می‌آورد. همیشه در صحبت از مهاجرت متخصصان، بیشتر نخبگان علمی مورد تأکید قرار می‌گیرند، در حالی که مهاجرت نخبگان ورزشی به همان اندازه می‌تواند برجسته، دارای اهمیت و اثرات سوء بر کشور باشد (Bagheri et al, 2019). خروج ورزشکاران و یا مربیان ورزشی از کشور خود به قصد سکونت و کار در سایر کشورها مهاجرت ورزشی نامیده می‌شود (Carmi, 2017). مهاجرت استعدادهای ورزشی^۱ از همان مراحل آغازین ورزش مدرن ریشه دارد. بازیکنان فوتبال اسکاتلندی اولین مهاجران ورزشی بودند که در سال ۱۸۸۵ با قراردادهای حرفه‌ای پرسود برای بازی در انگلیس ترغیب شده بودند (Horn, 2005). در ایران و بعد از انقلاب نیز از جمله اولین

2 Asylum

4 Sports Talents

تأثیر قابل توجهی بر نتایج کاروان ورزشی ایران در بازی‌های المپیک می‌گذارد. بنابراین، در این راستا با توجه به خروج و مهاجرت قشر عظیمی از ورزشکاران نخبه و قهرمان ایران که در سال‌های متمادی هزینه‌های زیادی در مسیر رشد و پیشرفت آن‌ها انجام شده است، و امروزه سایر کشورها از ثمره این قهرمانان در راستای اعتلای ورزش کشور خود استفاده می‌کنند، پژوهش حاضر در صدد است تا پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران را شناسایی نماید. در راستا، سعی شده است تا پدیده مهاجرت از منظر ورزشکاران نخبه‌ای صورت گیرد که خود مهاجرت کرده‌اند. این موضوع می‌تواند تجارب زیسته آن‌ها را به جامعه علمی عرضه کند و ابعاد پنهان مهاجرت را آشکار سازد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف اصلی آن از نوع پژوهش‌های کاربردی، از نظر ماهیت داده‌ها از نوع کیفی^۲ مبتنی بر پارادایم تفسیرگرایی و با استفاده از رویکرد پدیدارشناسی^۳ است. مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر را ۱۸ تن از ورزشکاران و مربیان مهاجر نخبه تشکیل می‌دادند که به شیوه هدفمند از نوع موردی شهری^۴ انتخاب شدند. در این نوع از نمونه‌گیری هدفمند، مشارکت‌کنندگان از طریق افراد مطلع معرفی و بر اساس معیارهای تعیین‌شده توسط پژوهشگران انتخاب می‌شوند. در پژوهش حاضر، این معیارها شامل تمایل به همکاری، سابقه کسب مدال و افتخارات (آسیایی، جهانی و

نابرابر، مسائل قانونی و کاهش حمایتی که از کمبود قوانین فراگیر ناشی می‌شوند، انگیزه خروج را تقویت کرده‌اند (Mallaei et al, 2018; Shahriyaripour, 2017).

در ایران، قشر بزرگی از نخبگان مهاجر را ورزشکاران نخبه تشکیل می‌دهند که میزان آن با سرعتی بسیار بالا روز به روز افزایش می‌یابد. در المپیک ۲۰۲۰ توکیو، پنج نفر از تیم ۲۹ نفره پناهندگان کمیته بین‌المللی المپیک^۱ را ورزشکاران ایرانی تشکیل دادند که پس از سوریه (با ۹ ورزشکار) پرتعدادترین بودند. بر اساس گزارش معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی مجلس شورای اسلامی (۲۰۲۰) طی دو دهه گذشته حدود ۴۰ نفر از ورزشکاران نامدار ورزش ایران مهاجرت کرده و به تابعیت کشورهای دیگر در آمده‌اند. در ادامه این گزارش اشاره شده است که مهاجرت ورزشکاران ایرانی در دو دهه اخیر بر حسب رشته و جنس متفاوت بود و بیشترین ورزشکاران مهاجر متعلق به رشته جودو (هفت نفر)، کشتی (سه نفر)، تکواندو (پنج نفر)، قایقرانی (پنج نفر)، ژیمناستیک (چهار نفر) و شطرنج (چهار نفر) بودند و طی سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ میلادی، ۱۰ ملی‌پوش ایرانی در رشته‌های تکواندو، جودو، کشتی، و شطرنج مهاجرت کرده‌اند و زیر پرچم کشورهای دیگر رقابت می‌کنند. در سال ۱۴۰۱ نیز ۹ ورزشکار از ایران مهاجرت کرده‌اند (روزنامه گل، ۱۱ بهمن ۱۴۰۱). این آمارها حاکی از آن است که روند مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران، بیش از گذشته افزایش یافته است. غالب ورزشکاران مهاجر در رشته‌های ورزشی انفرادی و المپیکی هستند که

2 Qualitative

3 Phenomenological approach

4 Reputational case sampling

1 International Olympic Committee (IOC)

المپیک)، مهاجرت از ایران و ادامه فعالیت ورزشی در کشور مقصد بود. این افراد از طریق معرفی ادارات ورزش و جوانان استان‌ها، سایر ورزشکاران نخبه، در شرف مهاجرت یا مهاجرت کرده شناسایی شدند و سپس به‌وسیله شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام و واتساپ همکاری آنها جلب شد. تعداد مشارکت‌کنندگان با اشباع نظری داده‌ها و بر اساس تحلیل مرحله به مرحله داده‌های حاصل از مصاحبه مشخص شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. مصاحبه‌ها با سؤالات اولیه درباره وضعیت ورزشکاران در ایران و کشور مقصد شروع می‌شد و با دو سؤال کلی درباره علل اصلی مهاجرت فرد و نتایج آن برای ورزش ایران ادامه می‌یافت. مصاحبه‌ها با استفاده از شبکه‌های اجتماعی (اینستاگرام و واتساپ) و از طریق مکالمه صوتی اینترنتی انجام شد. به طور متوسط مدت هر مصاحبه ۳۰ دقیقه به طول انجامید. مصاحبه‌ها با رضایت کامل و تعهد عدم انتشار صوت مصاحبه‌شوندگان انجام شد.

به منظور تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، بعد از پیاده‌سازی آن‌ها، فرآیند کدگذاری آغاز شد و متن مصاحبه‌ها، اطلاعات خام برای تحلیل را تشکیل دادند. با در نظر گرفتن عبارت‌ها، جملات و پاراگراف‌ها به عنوان واحد تحلیل، مفاهیم موجود در مصاحبه‌ها استخراج و برچسب‌هایی (کدهایی) برای آن تعیین شد. بعد از این مرحله، کدهای مشابه و هم‌معنا با یکدیگر ترکیب و ادغام شدند و نحوه بیان کدها اصلاح شد تا هیچ اطلاعاتی از دست نرود. در مرحله بعدی، کدهای نهایی که ابعاد یک موضوع واحد را تشریح می‌کردند در کنار یکدیگر قرار گرفته و در قالب مقوله‌هایی دسته‌بندی شدند. این کار تا یک مرحله انتزاعی‌تر

نیز پیش رفت تا دسته‌بندی کلی‌تری نیز حاصل شود که درک یافته‌ها را آسان‌تر کند. برای بررسی صحت علمی کار طبق نظر Gabba and Lincoln, 1981 چهار معیار قابلیت اعتبار، قابلیت ثبات، تأییدپذیری و قابلیت انتقال استفاده شد. برای کسب قابلیت اعتبار تلاش شد تا از روش خودبازبینی پژوهشگر استفاده شود. همچنین، بعد از کدگذاری جداگانه اعضا، متن کامل کلیه کدگذاری‌ها و طبقات اولیه به صورت تیمی نیز بررسی و اصلاح شد. جهت افزایش میزان ثبات در این پژوهش از حساسی‌تری تحقیق^۱ یعنی بررسی دقیق داده‌ها توسط یک ناظر خارجی استفاده گردید. بدین معنا که فردی از خارج پژوهش، داده‌ها، یافته‌ها و شواهد حمایت‌کننده از آن‌ها را با دقت بررسی کرده تا از همسانی و انطباق آنها اطمینان حاصل شود. برای تأییدپذیری پژوهش نیز فرآیند انجام کار در اختیار همکاران پژوهش قرار داده شد تا صحت نحوه انجام پژوهش تأیید گردد. همچنین جهت افزایش انتقال‌پذیری پژوهش، تلاش شد توصیف روشنی از بستر، نحوه انتخاب مشارکت‌کنندگان، جمع‌آوری داده و فرآیند تحلیل ارائه شود تا خواننده بتواند در مورد قابلیت کاربرد یافته‌ها در موقعیت‌های دیگر قضاوت نماید. ضمن این‌که سعی شده است با ارائه یافته‌های دقیق و همراه با نقل قول‌های مناسب، قابلیت انتقال‌پذیری یافته‌ها افزایش یابد.

یافته‌های پژوهش

مشخصات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان شامل جنسیت، سن، رشته ورزشی، کشور مقصد

1 Dependability
2 Inquiry Auditing

مرد و ۳ نفر زن بودند و رشته ورزشی اکثر آن‌ها، انفرادی بود.

و مدت زمان گذشته از مهاجرت در جدول ۱ ارائه شده است. در این پژوهش با ۱۸ ورزشکار مصاحبه صورت گرفت که از میان آن‌ها، ۱۵ نفر

جدول ۱. وضعیت دموگرافیک شرکت‌کنندگان در بخش کیفی

ردیف	جنسیت	سن	رشته ورزشی	کشور مقصد	مدت مهاجرت	وضعیت کنونی
۱	مرد	۳۰	جودو	کانادا	کمتر از یک سال	ورزشکار فعال
۲	مرد	۲۹	تکواندو	ترکیه	کمتر از یک سال	مربی فعال
۳	مرد	۲۹	کاراته	سوئد	چهار سال	ورزشکار
۴	زن	۲۴	شطرنج	انگلستان	یک سال	ورزشکار بازنشسته/مدیر ورزشی فعال
۵	مرد	۳۵	تکواندو	آمریکا	پنج سال	مربی فعال
۶	مرد	۲۸	تکواندو	آذربایجان	دو سال	ورزشکار فعال
۷	مرد	۲۹	قایقرانی	سوئد	شش سال	ورزشکار فعال
۸	مرد	۳۳	ژیمناستیک هنری	آمریکا	پنج سال	مربی فعال
۹	مرد	۳۹	هندبال	مجارستان	هشت سال	ورزشکار فعال
۱۰	مرد	۴۰	جودو	آلمان	نه سال	مربی فعال
۱۱	مرد	۲۸	جودو	آذربایجان	چهار سال	ورزشکار فعال
۱۲	مرد	۳۸	تکواندو	سوئد	سه سال	ورزشکار فعال
۱۳	مرد	۲۸	کاراته	سوئد	شش سال	ورزشکار فعال
۱۴	مرد	۳۳	کشتی فرنگی	آذربایجان	شش سال	ورزشکار فعال
۱۵	زن	۳۶	ژیمناستیک	ایسلند	سه سال	ورزشکار بازنشسته/مربی فعال
۱۶	مرد	۴۰	فوتبال	سوئد	پنج سال	ورزشکار بازنشسته
۱۷	زن	۱۷	شنا	آذربایجان	دو سال	ورزشکار فعال
۱۸	مرد	۴۳	فوتبال	استرالیا	دو سال	داور فعال

تحلیل محتوای مصاحبه‌ها

در این پژوهش با بهره‌گیری از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها اقدام به شناسایی پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران شد. حاصل کدگذاری مصاحبه‌ها، استخراج ۱۳۰ کد اولیه برای پیشایندهای مهاجرت و ۴۶ کد برای پیامدهای مهاجرت بود. در مرحله بعدی یعنی ادغام کدها، این تعداد در مورد پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران به ۸۸ کد و در مورد پیامدهای مهاجرت به ۲۸ کد نهایی تقلیل یافت.

نمونه‌هایی از کدگذاری مصاحبه‌ها در جدول ۲ ارائه شده است. پس از ادغام کدهای هم‌معنی و دستیابی به کدهای نهایی، تیم پژوهش به مقوله‌بندی کدها اقدام کرد. بدین منظور با کنار هم قرار دادن کدهایی که دارای تجانس بودند و ابعاد یک موضوع مشخص را نشان می‌دادند، مقوله‌های پژوهش ظاهر و برجسته‌گذاری شدند. این کار تا یک سطح بالاتر نیز ادامه یافت تا مقوله‌های فرعی استخراج‌شده، در قالب مقوله‌های انتزاعی‌تر (اصلی) دسته‌بندی شوند.

جدول ۲. نمونه‌هایی از مصاحبه‌ها و نحوه کدگذاری

کدهای استخراج شده	قطعات مصاحبه‌ها
- تأمین نکردن آینده ورزشکاران بعد از دوران قهرمانی - نداشتن بیمه برای ورزشکاران بعد از عمر قهرمانی	۱. ورزشکار نخبه باید برای تأمین مخارج خانواده بعد از دوران قهرمانی آینده‌نگر باشد و مسئولین ورزش ایران در این خصوص و به ویژه برای پس از دوره قهرمانی چاره‌ای نمی‌اندیشند. ورزشکاران حتی بیمه هم نیستند که بعد از بازنشستگی بتوانند از آن استفاده کنند (ورزشکار شماره ۱).
- حق خوری و تبعیض بین استان‌ها - امکان رشد شخصی بدون باندبازی و تبعیض	۲. اصلی‌ترین دلیلی که ورزشکاران مهاجرت می‌کنند، می‌تونه حق خوری باشه؛ تبعیض‌هایی که قائل میشن... بیشتر به استان تهران و هیئت‌هایی که نفوذ دارن توی فدراسیون رسیدگی میشه، دیگه به استان‌های ضعیف نمیرسن و مجبور میشن به همچین تصمیماتی، وگرنه خیلی راحت استعدادشون از بین میره و میسوزه... اونجا این چیزها توی تیم‌ها خیلی نقش نداره و ورزشکارا راحت‌تر میتونن خودشونو نشون بدن (ورزشکار شماره ۱۴)
- بی توجهی مسئولین به ورزشکاران - عدم امنیت مالی بعد از دوران کوتاه قهرمانی - ندادن پاداش و جوایز مشخص به قهرمانان ورزشی	۳. بی‌توجهی توی کشورمون نسبت به ورزشکارا خیلی زیاده؛ آینده ورزشکارا تأمین نیست یعنی وقتی یک ورزشکار قهرمان جهان میشه، معلوم نیست چه اتفاقی براش میفته و قانونی تعریف شده نداریم که اگر یک ورزشکار قهرمان دنیا شد تسهیلاتی در اختیارش قرار بدن و تأمینش کنند... همین بلاکلیفی باعث میشه خیلی از قهرمان‌های ما در اولین فرصتی که پیدا می‌کنند از کشور خارج میشن (ورزشکار شماره ۶).
- بها ندادن به زحمات ورزشکار - عمل نکردن مسئولین ورزش به وعده‌ها	۴. هیچ ورزشکاری علاقه‌ای به مهاجرت ندارد چون دوست دارد برای کشور خودش بازی کند... اما بعد از کسب افتخار برمی‌گردد و هیچ کدام از مسئولین بهایی به زحمتش نمی‌دهند... قول‌هایی که قبل از مسابقه به ورزشکارا می‌دهند، هیچ کدام عملی نمی‌شود، خب ورزشکارا دلسرد می‌شوند (ورزشکار شماره ۵).

جدول ۳ کدها و مقوله‌های مربوط به
پیشایندهای مهاجرت و جدول ۴ کدها و مقوله‌های مربوط به پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران را نشان می‌دهد.

جدول ۳. مقوله‌های شناسایی شده برای پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدها
ضعف‌های اجتماعی	رفتار بین‌المللی حکومت	مواضع سیاسی در قبال برخی کشورها، ضعف مراودات بین‌المللی در مقایسه با کشور مقصد، ضعف پاسپورت ایران برای سفر به سایر کشورها، تعلیق مداوم فدراسیون‌ها به دلیل تصمیمات و رفتارهای نادرست، بی‌ثباتی اقتصادی ناشی از تحریم‌های بین‌المللی، هدر دادن انرژی در مجامع بین‌المللی بر سر موضوعاتی همچون حجاب و پوشش زنان به جای تمرکز بر ورزش و ورزشکاران
	تمامیت‌خواهی حاکمیت	نبود برخی آزادی‌های فردی و شخصی، انحصار و سانسور رسانه‌ای، عدم احساس برابری از سوی ورزشکاران غیرمسلمان یا اهل سنت، اقتصاد دولتی، اجبار ورزشکاران به هماهنگی با مواضع سیاسی و پذیرش ارزش‌های حاکمیت، برگزاری انتخابات فرمایشی و انتصاب مدیران ناکارآمد در پست‌های کلیدی (مثل فدراسیون‌ها و ادارات کل)، دخالت نهادهای امنیتی در امور

فدراسیون‌ها و ورزش	
نزول ارزش‌ها	بی‌قانونی و جایگاه پایین قانون در کشور، مسیرهای نامتعارف برای ارتقاء، بی‌توجهی به عدالت و انصاف، اهمیت نداشتن نظم و انضباط فردی و سازمانی، جایگاه عقاید خرافی (در مقابل علم) نزد مسئولین رده بالای ورزش، تنبلی، رکود و جو گریز از کار
تبعیض اجتماعی	قوانین و شرایط نابرابر جنسیتی، نبود امکان پیشرفت فردی و کاری زنان (به ویژه در پست‌های مدیریتی)، نبود امکان فعالیتهای حرفه‌ای زنان در رشته‌های خاص، اولویت بسیار پایین ورزش برای نظام حاکمیت، شأن و جایگاه ورزشکاران درمقایسه با سایر افراد مشهور
امنیت مالی و شغلی	نداشتن درآمد ثابت از ورزش در دوران کوتاه قهرمانی، نبود امکان پرداختن به شغلی دیگر به عنوان منبع درآمد در کنار ورزش قهرمانی، دغدغه کار آینده، داشتن درآمد و حق الزحمه مناسب و کافی در کشور مقصد، تأمین آینده ورزشکاران بعد از دوران قهرمانی در کشور مقصد، از دست دادن زمینه‌های پیشرفت اجتماعی به خاطر حضور مداوم در ورزش، نداشتن بیمه کار (برای ورزشکاران)
تجهیزات و امکانات اردویی	درگیری ورزشکاران در مشکلات پیش پا افتاده‌ای مثل محل تمرین، تجهیزات، رفت و آمد، تعداد کم اردوهای آماده سازی، برگزاری اردو یا اعزام به مسابقات با هزینه شخصی ورزشکار (در برخی رشته‌ها)، شرایط ضعیف برای اعزام به مسابقات، نبود اردوهای مشترک با سایر کشورها، تمرکز اردوهای داخلی در یک نقطه در تمام سال (اردوهای خسته کننده و تکراری)
تأمین مربی	عدم تأمین مربی برای ورزشکاران انفرادی، قرار نداشتن ماساژور و روانشناس ورزشی در کادر تیم‌های ملی، عدم تأمین مربی اختصاصی برای زمان مسابقه، بیش تمرینی یا بدتمرینی ناشی از ضعف دانش مربیان
مدیریت ناکارا	منفعت طلبی شخصی و فساد مالی مدیران، ضعف دانشی مدیران و تصمیم‌گیری‌های آسیب‌رسان به ذینفعان فعال در رشته، سیاست‌های فردی و نه برنامه‌ای مدیران، تلاش برای خودنمایی و گزارش‌سازی‌های رسانه‌ای، عدم دسترسی به مدیران در مواقع لزوم، لابی‌گری و استفاده ناکارا از منابع، ارتباطات ضعیف و ناتوانی در جذب اسپانسرها، بی‌اخلاقی، توهین و بی‌اهمیت جلوه دادن موفقیت‌های ورزشکاران
کنترل‌گری فدراسیون‌ها	کنترل مداوم ورزشکار توسط حراست در اردوهای تیم ملی خارج از کشور، نگاه مدیران به ورزشکاران به عنوان سرباز و نه قهرمان ورزشی، تهدیدهای ارشادی، امنیتی و کاری برای نمایش ورزشی در فضای مجازی، اهمیت باورها و عقاید ورزشکاران برای فدراسیون و وزارت ورزش، اجبار به حضور در مراسمات برای انجام فرایض دینی در اردوها، کنترل بیش از حد فدراسیون‌ها بر پوشش ورزشکاران در رویدادها، ممانعت از ایجاد اتحادیه‌های ورزشکاران، مربیان و داوران
تبعیض بین رشته‌ها	تمرکز بودجه در رشته‌های خاص (مانند فوتبال و والیبال)، بی‌اهمیت بودن مربیگری رشته‌های انفرادی در ایران نسبت به رشته‌های تیمی و توپی، توجه صرف مسئولین به ورزش‌های دارای برد رسانه‌ای، حرفه‌ای نبودن و درآمد بسیار کم برخی رشته‌های ورزشی
عدم حمایت از قهرمانان	عدم سرمایه‌گذاری برای استعدادپروری و شکوفایی ورزشکاران مستعد، عدم تحقق وعده‌های داده شده به قهرمانان، بی‌توجهی مسئولین در زمان آسیب‌دیدگی و ندادن حق درمان، در نظر نگرفتن پاداش برای مسابقات غیرالمپیک در ایران و اهدای جوایز چشمگیر در معمولی‌ترین مسابقات سایر کشورها، فراموش شدن ورزشکار بعد از دوران قهرمانی، عدم تأمین نیازهای اولیه زندگی ورزشکاران

پیشرفت حرفه‌ای	امکان رشد شخصی و حرفه‌ای در کشور مقصد، افزایش احتمال کسب سهمیه المپیک، رسیدن به آرزوی قلبی و بازی در تیم‌های اروپایی، سطح بالاتر ورزش حرفه‌ای در کشور مقصد، قرار دادن امکانات همه جانبه در اختیار ورزشکار، برنامه‌ریزی دقیق فدراسیون‌ها برای ورزشکاران، دخیل بودن مؤلفه‌های ورزشی (و نه سیاسی و باندبازی) در انتخابی‌ها، محبوبیت و جایگاه بهتر رشته ورزشی در کشور مقصد، فرار از فرسودگی ذهنی ناشی از مسائل ناتمام روزمره
	رهایی از زندگی همراه با محدودیت و ارزش‌های اجباری، ماجراجویی، تنوع‌طلبی و کسب هیجان در زندگی، رسیدن به استقلال در زندگی، ثابت کردن استعدادها و توانایی‌ها به مسئولان یا رقبای ورزشی، کسب تجربه‌ها و حق انتخاب‌های بیشتر
	آرامش و ارضای درونی
دسترسی به امکانات و رفاه	امکان برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری بهتر برای زندگی، امکانات و سطح رفاه کشور مقصد، وجود چشم‌انداز مالی و امکان پشته‌سازی، شرایط عالی تحصیلی، سیستم آموزشی چندبعدی (آگاهی دادن کامل در همه موارد)، سیستم آموزش بدون استرس، تضمین آینده فرزندان و خانواده در کشور مقصد

بین رشته‌ها و عدم حمایت از قهرمانان در قالب مقوله ضعف‌های حرفه‌ای دسته‌بندی شدند. در این میان، کد «نداشتن درآمد ثابت از ورزش بعد از دوران کوتاه قهرمانی» پرتکرارترین کد در تحلیل‌ها بود که حاکی از اهمیت مسائل اقتصادی در تصمیم به مهاجرت است. در نهایت، پیشرفت حرفه‌ای، آرامش و ارضای درونی و دسترسی به امکانات و رفاه نیز در مقوله اصلی انگیزه توسعه و پیشرفت فردی جای گرفتند.

طبق جدول ۳، پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران نخبه در سه مقوله اصلی ضعف‌های اجتماعی، ضعف‌های حرفه‌ای و انگیزه توسعه و پیشرفت فردی دسته‌بندی شدند. رفتار بین‌المللی حکومت، تمامیت‌خواهی حاکمیت، نزول ارزش‌ها و تبعیض اجتماعی به عنوان مقوله‌های فرعی ضعف‌های اجتماعی قرار گرفتند. مقوله‌های امنیت مالی و شغلی، تجهیزات و امکانات اردویی، تأمین مربی، مدیریت ناکارا، کنترل‌گری فدراسیون‌ها، تبعیض

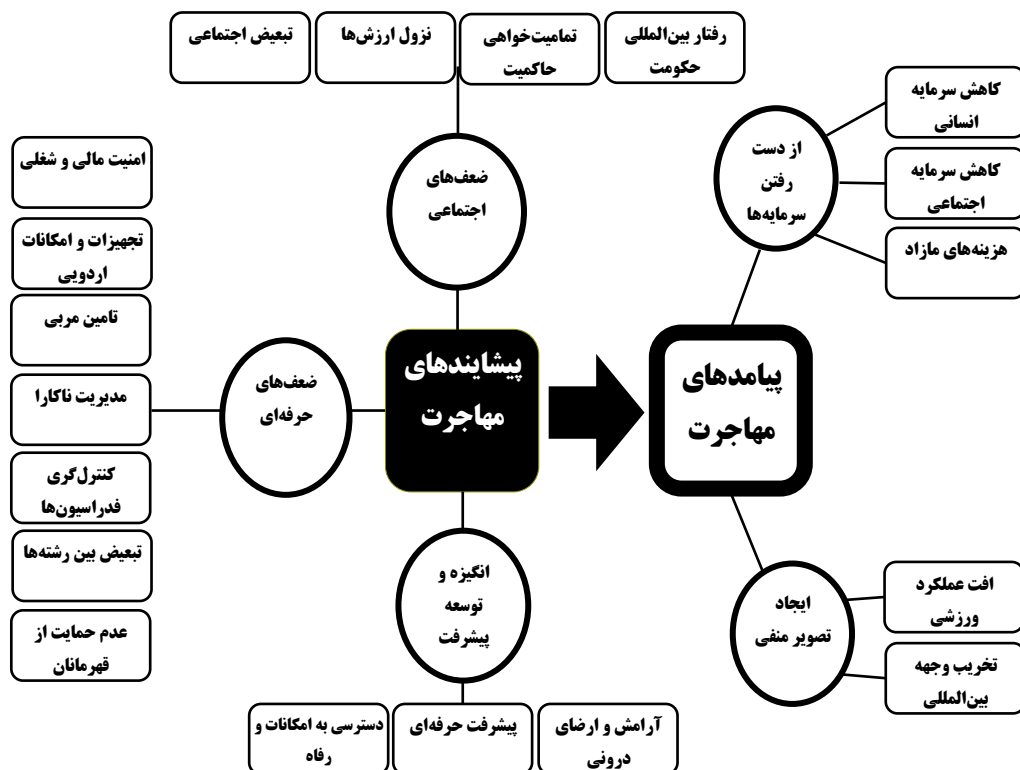
جدول ۴. مقوله‌های شناسایی شده برای پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
از دست رفتن سرمایه‌ها	کاهش سرمایه انسانی	خالی شدن کشور از نیروهای نخبه ورزشی، از دست دادن متخصصان عملی ورزش، ضعیف شدن نسل‌های آینده در حوزه ورزش (به لحاظ ژنی)، لطمه خوردن تیم‌های ملی به خاطر جایگزین‌های سطح پایین‌تر
	کاهش سرمایه اجتماعی	لطمه خوردن اعتماد عمومی به مسئولین، کاهش مشارکت نوجوانان و جوانان در ورزش، دلسردی ورزشکاران و سایر نخبگان، کاهش خودباوری و وطن‌پرستی عمومی، الگوبرداری نوجوانان و جوانان از تلاش قهرمانان برای ترک کشور، تلاش سایر قهرمانان برای ترک کشور، از بین رفتن دانش و تجربه کسب شده، فراگیر شدن حس ناامیدی و ترس در بین مردم
	هزینه‌های مازاد	هزینه‌های مازاد برای پرورش و آماده‌سازی نسل‌های بعدی ورزشکاران، از بین رفتن هزینه‌های انجام شده برای پرورش ورزشکاران، هدر رفتن زحمات ورزشکاران و مربیان، نیاز به هزینه‌های تبلیغات رسانه‌ای حاکمیت برای عادی جلوه دادن اوضاع ورزش و اجتماع، لزوم صرف هزینه‌های مادی و مالی بیشتر برای حفظ ورزشکاران موجود

تأثیرات مهاجرت ورزشکاران	افت عملکرد ورزشی	تداوم یافتن رکود ورزش، کاهش مداوم سطح عملکرد ورزشکاران، کم‌رنگ‌تر شدن ورزش، کم شدن آمار مدال‌های ایران، کسب نتایج ضعیف در رقابت‌های بزرگ
	تخریب وجهه بین‌المللی	لطمه خوردن جایگاه مربیان و ورزشکاران داخلی، کسب افتخار و مدال توسط ورزشکاران ایرانی برای سایر کشورها، حضور ایرانی‌ها در تیم‌های ملی سایر کشورها به عنوان تبلیغ منفی جهانی، طرد شدن ایران در فضای بین‌الملل، قرارگیری ورزشکاران ایرانی در مقابل یکدیگر در مسابقات جهانی و المپیک

و تخریب وجهه بین‌المللی در مقوله اصلی ایجاد تصویر منفی جای گرفتند. در نهایت، مقوله‌های اصلی و فرعی پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران در شکل ۱ ارائه شده است.

طبق جدول ۴، در بخش پیامدهای مهاجرت برای ورزش کشور، سه مقوله فرعی کاهش سرمایه انسانی، کاهش سرمایه اجتماعی و هزینه‌های مازاد در قالب مقوله اصلی از دست رفتن سرمایه‌ها و دو مقوله افت عملکرد ورزشی

شکل ۱. مضمون‌های اصلی و فرعی پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر شناسایی پیشایندها و پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران بود. بر اساس تحلیل یافته‌های پژوهش، پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران نخبه ایران، در قالب ضعف‌های اجتماعی، ضعف‌های حرفه‌ای، و انگیزه توسعه و پیشرفت فردی ارائه گردید. ضعف‌های اجتماعی به معنای واقعیت ذهنی یک مشکل اجتماعی، شامل چگونگی تبدیل یک موضوع به یک مشکل است و این فرآیند زمانی صورت می‌پذیرد که شمار زیاد و تأثیرگذاری از افراد جامعه بپذیرند که یک موضوع خاص برای جامعه زیان بار است و باید اصلاح شود، و این مساله در حوزه‌های مختلف مانند ورزش وجود دارد، ضعف‌های حرفه‌ای به معنای محدودیت‌ها و تهدیدهای مختص به هر شغل و کسب و کار و محیط مربوط به آن است که از طریق افراد، سازمان‌ها و محیط مربوط به آن شغل ایجاد می‌گردد، و در نهایت انگیزه توسعه و پیشرفت فردی نیز شامل گروهی از فعالیت‌ها و مهارت‌هایی است که یادگیری آن‌ها به افراد کمک می‌کند در روابط اجتماعی، کاری و تحصیلی بهتر عمل کنند، و مجموعه این اتفاقات شانس افراد را برای پیشرفت در سطوح مختلف بیشتر می‌کند. در همین راستا Bagheri et al, 2019 در پژوهش خود گزارش نمودند که عوامل اقتصادی همچون دسترسی به فرصت‌های شغلی بهتر، تفاوت وضعیت رفاهی کشور مبدأ و مقصد، مهم‌ترین دلایل مهاجرت ورزشکاران بودند. طبق پژوهش وی، عوامل حرفه‌ای مانند دسترسی به امکانات و مربی و بی‌برنامگی فدراسیون‌ها، عوامل سیاسی مانند ناکارآمدی نظام مدیریت کلان کشور و نفوذ

گرایش‌های سیاسی در ورزش و عوامل اجتماعی مانند جایگاه اجتماعی ورزشکاران و تمایل به زندگی مدرن در رده‌های بعدی قرار داشتند. در پژوهش دیگری که توسط Hosseini & Khani, 2019 عوامل مؤثر بر مهاجرت ورزشی ورزشکاران تیم‌های ملی را به ترتیب عوامل مدیریتی (۳/۸۱)، اجتماعی (۳/۸)، سیاسی (۳/۶۲)، روان‌شناختی (۳/۶)، فرهنگی (۳/۱۷)، و اقتصادی (۳/۰۱) گزارش نمودند. Bagherzade & Shariati, 2021 نیز با آسیب‌شناسی رفتار مهاجرتی ورزشکاران ایران، به این نتیجه رسیدند در میان عوامل رانشی سه مفهوم دغدغه دوران بازنشستگی، نبود اسپانسر و لیگ حرفه‌ای، نبود شغل متناسب با تخصص مهم‌ترین مفاهیم و سه مفهوم آسایش خانواده، حضور ایرانی‌ها در کادر فنی سایر کشورها و مهمان‌نوازی سایر کشورها مهم‌ترین مفاهیم استخراجی در قسمت عوامل کششی بودند. در میان تئوری‌ها و نظریه‌های مختلف، مدل دافعه و جاذبه Lee, 2001، دیدگاهی دوسویه و نسبتاً کامل را درباره عوامل مهاجرت مطرح می‌کند که عواملی از کشور مبدأ را شامل می‌شود که بر میل به ماندن تأثیر منفی می‌گذارند و عواملی از کشور مقصد را در بر می‌گیرد که برای رفتن، کشش ایجاد می‌کنند Kurekova, 2010. مدل Lee, 2001، در پژوهش‌های بسیاری در ایران مورد استفاده قرار گرفته است و Garousi, 2003، با بهره‌گیری از این مدل چهار دسته از عوامل اقتصادی، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی مذهبی را به عنوان دلایل مهاجرت نخبگان ایرانی بیان کرده است. به گزارش Karandish & Film, 2015، مهم‌ترین

مواردی که به دافعه نخبگان مربوط است عبارتند از کمبود آزادی اجتماعی و فرهنگی، کمبود امکانات و پایین بودن استانداردهای کاری، بی‌عدالتی، بی‌قانونی، کمبود امکانات رفاهی، عدم شایسته سالاری، بی‌توجهی به جایگاه علم و دانش و مخالفت بعضی دولت‌ها و فرهنگ‌ها با توسعه و گسترش علم و در مقابل عوامل جاذبه که باعث جذب نخبگان به کشورهای دیگر می‌گردد، شامل عواملی مانند فراهم کردن شرایط ادامه تحصیل، رفاه اجتماعی، سیستم آموزشی کارآمد، رفاه اقتصادی، آزادی سیاسی و اجتماعی، وجود فرصت‌های شغلی و امنیت شغلی می‌باشد. در ادامه هر یک از این عوامل به طور مبسوط تحلیل می‌شوند. با یک دسته‌بندی می‌توان مسیر ارائه راهکارها برای مقابله با مهاجرت ورزشکاران نخبه را هموار نمود. اگر پیشایندها را به دو دسته عوامل خارج از کنترل سازمان‌های ورزشی کشور و در دسته عملیاتی‌تر عوامل تحت کنترل آنها دسته بندی نماییم، با ارائه راهکارهای در سطح عملیاتی می‌توان از شدت اثرات سطح کلان‌تر و خارج از کنترل را بر مهاجرت ورزشکاران نخبه کاهش داد. همان طور که اشاره شد، یکی از پیشایندهای مهاجرت ورزشکاران، ضعف‌های حرفه‌ای بود که از امنیت مالی و شغلی، تجهیزات و امکانات اردویی، تأمین مربی، مدیریت ناکار، کنترل‌گری فدراسیون‌ها، تبعیض بین رشته‌ها، و عدم حمایت از قهرمانان تشکیل می‌شود. نتایج پژوهش Baegheri et al, 2019 نیز دسترسی به فرصت‌های شغلی بهتر و درآمد بیشتر را جزء مهم‌ترین عوامل مهاجرت گزارش نمودند. Hosseini & Khani, 2019 نیز نشان دادند که نیازهای اقتصادی در بالاترین اولویت برای مهاجرت

ورزشکاران نخبه بعد از عمر قهرمانی‌شان است. Horan et al, 2005 نیز گزارش نمود که عامل اقتصادی، شامل داشتن درآمد و حق الزحمه مناسب و کافی در کشور مقصد، مهمترین عامل مهاجرت نخبگان است، و Salehi Omran, 2006 نیز دسترسی به حقوق و دستمزد بیشتر را به عنوان یکی از عوامل مهم مهاجرت گزارش نمودند. تجهیزات و امکانات اردویی یکی دیگر از ضعف‌های حرفه‌ای ورزش ایران است که نشان می‌دهد ورزشکاران قهرمان درگیر مشکلات پیش‌پا افتاده‌ای مثل محل تمرین، کمبود تجهیزات، و همچنین رفت و آمد به محل تمرین و مسابقات هستند. طبق گفته مشارکت‌کنندگان پژوهش، بیشتر توجه مسئولین ایران، به رشته‌های گروهی و پردرآمد مثل فوتبال و والیبال و برخی رشته‌های انفرادی خاص است و به سایر رشته‌ها بهایی داده نمی‌شود، و حامیان مالی و پخش تلویزیونی نیز آن رشته‌های خاص را بیشتر مد نظر قرار می‌دهند و به همین دلیل بین مردم اعتبار و جایگاه بالایی دارند. بر اساس مدل دافعه و جاذبه، کمبود امکانات رفاهی و ورزشی در کشور مبدأ، تعداد کم اردوهای آماده‌سازی، عدم تأمین ورزشکار از نظر تجهیزات ورزشی، و رفت و آمد به محل تمرین و مسابقات، به عنوان عوامل دافعه و داشتن امکانات رفاهی و تجهیزات ورزشی، شرایط مناسب اعزام به مسابقات به عنوان عوامل جاذبه یکی از دلایل مهاجرت ورزشکاران نخبه به کشورهای دیگر است. Salehi Omran, 2006 امکانات مادی و رفاهی را به عنوان بخشی از دلایل مهاجرت بیان کرده است. تأمین مربی و کادر مورد نیاز برای ارتقای عملکرد حرفه‌ای ورزشکاران موضوع دیگری است که در ورزش ایران توجه زیادی به آن نمی‌شود. ضعف دانشی و اخلاقی

مربیان و نبود افرادی که در کنار تیم بتوانند فشار بدنی و روانی ورزشکاران را تقلیل دهند، عامل دیگری است که عملکرد ورزشکاران ایرانی را در مقایسه با همتایان خارجی‌شان تحت تأثیر قرار می‌دهد. همین موضوع باعث می‌شود آن‌ها به مقاصد فکر کنند که می‌توانند در آنجا با وجود کمک‌های متخصصان، عملکرد بهتری را از خود نشان دهند.

در کنار عوامل ذکر شده، مدیریت ناکارآمد ناشی از ضعف دانشی مدیران، بی‌برنامگی، بی‌اخلاقی و نداشتن درک درست از ارزش‌های ورزش موضوع دیگری است که منجر به تصمیم‌گیری‌های آسیب‌رسان به ذینفعان رشته‌های ورزشی می‌شود. به نظر می‌رسد نظام مدیریتی موجود، نه تنها به تخصص‌ها و اصول مورد نیاز برای مدیریت اهمیتی نمی‌دهد، بلکه به خاطر حاکم شدن معیارهای غیرفنی و غیرعملکردی جایی برای فعالیت افراد متخصص باقی نگذاشته است. Hosseini & Khani, 2019 معتقدند که بی‌توجهی مدیران به شرایط ورزشکاران عاملی مهم و پررنگ در مهاجرت آنان است. خارج از حوزه ورزش، Fallahi & Monavaryan, 2008 عدم رعایت شایسته‌سالاری، فضا و چگونگی فعالیت‌های اداری و قوانین و مقررات اجرایی را از مهم‌ترین انگیزه‌های فرار مغزها معرفی کرده‌اند. عاملی که مدیریت ناکارا را تشدید می‌کند، کنترل‌گری فدراسیون‌ها است. به نظر می‌رسد اداره فدراسیون‌ها توسط مدیران عمدتاً نظامی یا مذهبی، منجر به تفتیش شدید باورها و عقاید ورزشکاران، اجبار آن‌ها به انجام فرایض دینی و سخت‌گیری در پوشش زنان در اردوها و مسابقات (به جای تأکید بر مسائل فنی ورزش) شده است

که از سوی برخی از ورزشکاران قابل تحمل نیست. ورزشکاران حرفه‌ای نباید در پیچ و تاب قوانین نوشته و نانوشته فدراسیون‌ها، درگیر برخی مسائل شخصی شوند، زیرا این کار مانعی مؤثر برای مشارکت آن‌ها می‌شود. این نوع از کنترل‌گری‌ها باعث فشار ذهنی و عدم تمرکز ورزشکاران روی عملکرد فنی می‌شود و ممکن است دلسردی آن‌ها را نیز به دنبال داشته باشد. Hosseini & Khani, 2019 نیز موضوع حجاب و نیاندیشیدن چاره برای آن را عامل مهمی در مهاجرت ورزشکاران زن بیان کرده‌اند. Salehi Omran, 2006 به شکل دیگر وجود فشارهای سیاسی، نبود آزادی در ابراز عقیده و احساس نابرابری را بر مهاجرت نخبگان مؤثر دانسته است. از منظر حرفه‌ای، تبعیض بین رشته‌ها عامل دیگری است که از یک سو منجر به تمرکز بودجه در رشته‌های خاص مانند فوتبال و والیبال شده است. در مصاحبه یکی از ورزشکاران انفرادی آمده است که "در ایران بر خلاف بسیاری دیگر از کشورها، فقط مدال طلای المپیک نظر مسئولین ورزش را جلب می‌نماید و در برخی رشته‌ها پس از سال‌ها تلاش و فعالیت حرفه‌ای و کسب عناوین و مدال‌های مختلف بین‌المللی و جهانی، نمی‌توان به اندازه حقوق یک سال یک فوتبالیست درآمد داشت". در نهایت، مقوله دیگری که در بعد حرفه‌ای قابل بحث است، عدم حمایت از قهرمانان است. ورزشکاران انتظار دارند به تلاش آن‌ها ارج گذاشته شود، وعده‌های مسئولین به آن‌ها محقق شود و بعد از دوران قهرمانی فراموش نشوند. علاوه بر این‌ها انتظار دارند که در صورت داشتن عملکرد موفقیت‌آمیز، از سوی فدراسیون و وزارت ورزش و جوانان، مورد حمایت قرار گیرد و به دلیل زندگی

مواضع سیاسی و اجازه ندادن به آن‌ها برای رقابت با ورزشکاران کشورهای خاص را می‌توان نام برد. Salehi Omran, 2006، نبود آزادی‌های فردی و Hosseini & Khani, 2019 نیز ممنوعیت مسابقه با تیم‌ها و ورزشکاران کشورهای دیگر را، عامل مهاجرت نخبگان و ورزشکاران معرفی نمودند. در این راستا، در مصاحبه یکی از ورزشکاران آمده است که "عمر دوران قهرمانی ورزشکاران نخبه بسیار کم است، و به علت اجبار در عدم رویایی با ورزشکاران برخی کشورها، شانس کسب سهمیه المپیک را از دست می‌دهد و برای جلوگیری از تکرار این اتفاق، تصمیم به مهاجرت می‌گیرد". در ارتباط با موضوعاتی که جنبه اجتماعی و سیاسی دارند، رفتار بین‌المللی حکومت عامل دیگر زمینه‌ساز برای مهاجرت ورزشکاران است. مواضع سیاسی حکومت در قبال سایر کشورها، هدر دادن انرژی بر سر موضوعاتی همچون پوشش زنان در رقابت‌ها، مراودات ضعیف و تحریم‌های بین‌المللی، برخی از این رفتارهای مخرب بین‌المللی است. به نظر می‌رسد این رفتارها که باعث نزول کشور در سطح بین‌المللی شده، بر ورزش ایران تاثیر به سزایی دارد. اموری همچون واردات تجهیزات ورزشی مناسب به کشور، سفر به سایر کشورها برای اردو، برگزاری مسابقات دوستانه با کشورهای مطرح یا استفاده از مربیان خارجی تحت تاثیر همین رفتارهای بین‌المللی حاکمیت قرار گرفته و به نوعی ورزش را نیز منزوی کرده است. به عبارتی، تصمیمات اجتماعی-سیاسی در سطح کلان بر تمامی جوانب ورزش تاثیرگذار بوده و بخشی از دلایل خروج ورزشکاران از کشور را تشکیل داده است. از سوی دیگر، هر چه زمان بیشتری می‌گذرد، به نظر

در خارج از پایتخت یا نداشتن لابی‌گری از تیم‌های ملی خط نخورند. این بی‌عدالتی‌ها و حمایت نشدن از سوی سازمان‌های متولی به راحتی می‌تواند ورزشکاران را دلسرد و ترغیب به ترک ورزش یا مهاجرت از کشور نماید. می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که ضعف‌های حرفه‌ای عملیاتی‌ترین و قابل اصلاح‌ترین پیشایندهای مهاجرتی هستند. این عوامل مرتبط با سازمان‌های ورزشی مانند کنترل‌گری فدراسیون و تبعیض بین رشته‌های ورزشی از سمت وزارت ورزش و جوانان، برقراری عدالت در بودجه برای تامین مربی و فراهم نمودن امکانات و تجهیزات همه رشته‌ها و حمایت از قهرمانان هستند. در واقع با تمرکز و توجه به این عوامل، ضعف‌های کلان سیاسی و اجتماعی تاحدودی کم اثر می‌شوند.

یکی دیگر از پیشایندهای اصلی مهاجرت، ضعف‌های اجتماعی است که شامل رفتار بین‌المللی حکومت، تمامیت‌خواهی حاکمیت، نزول ارزش‌ها و تبعیض اجتماعی است. مهاجرت در نظریه بحران منزلتی، حاصل طرز توجه نخبگان، جایگاه و رتبه اجتماعی‌شان در جامعه است. جایگاه اجتماعی شامل دو مورد است که جنبه اصلی آن رفاه، معیشت، سبک زندگی و میزان برخورداری از مزایای اجتماعی است. اگر نخبگان از لحاظ شاخص‌های اصلی در آسایش نباشند و جایگاه و رتبه شایسته خود را نداشته باشند، ممکن است تصمیم به مهاجرت بگیرند، تا در کشور مقصد از جایگاه و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار باشند. در ارتباط با تمامیت‌خواهی حاکمیت، نبود برخی آزادی‌های فردی و شخصی، دخالت دولت در امور فدراسیون‌ها، اجبار ورزشکاران به هماهنگی با

برای اکثریت جامعه نیروی دافعه و مهاجرت محسوب می‌شود و ممکن است دارای اولویت‌های گوناگونی باشند. از این دست عوامل می‌توان به تبعیضات اجتماعی و تمامیت‌خواهی حاکمیت اشاره کرد. در سطح اختصاصی عواملی قرار می‌گیرند که صرفاً یک ورزشکار نخبه در طول ورزش قهرمانی با آن‌ها مواجه می‌شود. برای مثال نزول ارزش‌ها در اردوهای ورزشی از جمله عوامل اختصاصی و پیش‌بینی مهاجرت محسوب می‌شوند. هرچند تفکیک این عوامل در هم تنیده دشوار است، اما به ما این امکان را می‌دهد تا با تمرکز بر رفع عوامل اختصاصی، از شدت اثر عوامل عمومی بکاهیم.

سومین پیش‌بینی مهاجرت ورزشکاران، انگیزه توسعه و پیشرفت فردی است که خود شامل پیشرفت حرفه‌ای، آرامش و ارضای درونی و دسترسی به امکانات و رفاه است. در مورد این دسته از پیش‌بینی‌ها بیشتر جنبه جاذبه کشورهای مقصد مطرح است. برنامه‌ریزی دقیق فدراسیون‌های مقصد، فراهم‌سازی همه جانبه امکانات، شرایط رفاهی و اجتماعی که امکان رشد شخصی و حرفه‌ای را برای ورزشکاران فراهم می‌سازد، باعث می‌شود که آن‌ها در آرامش و آسایش بر فعالیت‌های ورزشی خودشان متمرکز می‌شوند. طبق مصاحبه یکی از ورزشکاران مهاجر، "در دو سال ابتدایی مهاجرت سختی‌های بسیاری وجود دارد که پس از اخذ شهروندی کشور مقصد، امکانات مادی و رفاهی برای زندگی آرام به دست می‌آید، مساله‌ای که برای رسیدن به آن در ایران، باید سالیان زیادی انتظار کشید". دستیابی به آرامش و ارضای درونی عامل دیگری است که افراد را وادار به فرار از شرایط زندگی نامساعد

می‌رسد که ارزش‌های اجتماعی به سطح پایین‌تری نزول و ظاهرسازی از اولویت برخوردار شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، ورزشکاران مهاجر معتقدند که قانون، نظم و انضباط، عدالت، روحیه تلاش‌گری و علم، به تدریج اهمیت خودشان را از دست می‌دهند و همتی برای اصلاح این موضوع وجود ندارد. تبعیض اجتماعی نیز در قالب شأن و جایگاه پایین ورزشکاران، قوانین نابرابر جنسیتی، نبود امکان پیشرفت فردی و کاری زنان، نبود امکان فعالیت حرفه‌ای زنان در رشته‌هایی مثل شنا، اولویت بسیار پایین ورزش در کشور و امثال آن ظهور می‌یابد، بخشی دیگر از ضعف‌های اجتماعی جامعه ایران است. Hosseini و Bagheri et al, 2019 & Khani, 2019 نیز جایگاه و ارزش پایین ورزشکاران در جامعه ایران را از عوامل مهاجرت آنها بیان کرده‌اند. مشکلات مربوط به پوشش زنان در برخی رشته‌ها و نابرابری‌های جنسیتی یا مذهبی، باعث شده که زنان و برخی از اقلیت‌ها نتوانند در بسیاری از رشته‌های ورزشی فعالیت کنند یا در رقابت‌های بین‌المللی حضور یابند. نمونه آن تنها زن شناگر ایرانی در المپیک ۲۰۲۰ است که پس از مهاجرت به آذربایجان و کسب سهمیه، در قالب تیم این کشور در المپیک حضور یافت. به نظر می‌رسد که عوامل اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردارند و نهادهای حاکمیتی دیر یا زود لازم است تصمیماتی را برای اصلاح این شرایط اتخاذ کنند، تا شرایط حفظ سرمایه‌های انسانی نیز فراهم شود. می‌توان ضعف‌های اجتماعی مهاجرت ورزشکاران نخبه را در دو سطح عمومی و اختصاصی مورد بررسی قرار داد. در سطح عمومی عواملی قرار می‌گیرند که

کم می‌شود و سهم نیروی غیرمتخصص در نیروی کار شاغل افزایش می‌یابد. به عبارتی، خالی شدن خزانه نیروی انسانی کشور از نخبگان ورزشی و متخصصان علمی ورزش از پیامدهای مهاجرت است که نه تنها به تیم‌های ملی یا باشگاهی لطمه می‌زند، بلکه باعث ضعیف شدن نسل‌های آینده (به لحاظ ژنی) نیز خواهد شد. در درازمدت، از نظر ژنتیکی کشورهای نخبه‌پذیر به جوامع نخبه تبدیل می‌شوند. نبوغ و نخبگی بر اثر دو عامل مهم، یعنی وراثت (ویژگی‌های ژنتیکی) و محیط به دست می‌آید. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که هر نخبه‌ای که از کشور خارج می‌شود، یک ژنوم نابغه از دست رفته است و در درازمدت با تولید نسل در آنجا به تکثیر ژن‌های فرزانه آن کشور کمک می‌کند و اختلاف زیاد ژنتیکی بین کشور مبدأ و مقصد به وجود می‌آید (Zolfigol, 2005). از سوی دیگر، مهاجرت نخبگان ورزشی که سروصدای بیشتری در رسانه‌ها به دنبال خواهد داشت موجب دلسردی، کاهش اعتماد و مشارکت پایین‌تر افراد در امور مختلف اجتماعی از جمله ورزش می‌شود و حتی می‌تواند به الگوسازی مهاجرت منجر شود. بنابراین، محاسبه پیامدهای مهاجرت ورزشکاران نخبه و مطرح شاید با هیچ فرمولی قابل محاسبه نباشد چرا که بر گروه‌های متعددی از جمله جوانان و نوجوان اثرگذار خواهد بود. از سویی، پرورش ورزشکاران، هزینه‌های زیادی دارد که خروج آنها از کشور، به راحتی تمامی این سرمایه‌گذاری‌ها را در اختیار کشورهای دیگر قرار می‌دهد. به عبارتی، میوه درختی که در این کشور کاشته شده و رشد کرده است، توسط دیگران برداشت می‌شود.

می‌کند. جلوگیری از فرسودگی ذهنی ناشی از مسائل همیشگی روزمره، کسب تجربه‌های متنوع و حق انتخاب‌های بیشتر، ماجراجویی و کسب هیجان به این احساس کمک می‌کنند و به نظر می‌رسد که بخشی از دلایل افراد برای ترک ایران به این مسائل بر می‌گردد. انگیزه‌های افراد، اهداف و امید به زندگی آن‌ها متفاوت است و بسیاری با انگیزه آسودگی روانی مهاجرت می‌کنند (Hosseini & Khani, 2019). در کنار تمامی عوامل روانی، حرفه‌ای و اجتماعی، ورزشکاران بیش از هر چیز شاید به دنبال دسترسی به امکانات و رفاه بیشتر و جایی باشند که به دلیل چشم‌انداز مالی و امکان پشتوانه‌سازی بتوانند برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری بهتری برای زندگی خود و خانواده‌شان داشته باشند و آینده خود را تضمین کنند.

به طور کلی، بر اساس مدل Lee, 2018، امکان تصمیم به مهاجرت زمانی بیشتر می‌شود که عوامل دافعه در مبدأ از عوامل جاذبه در مقصد بیشتر باشد، و به نظر می‌رسد که در شرایط کنونی جامعه ایران، این تعادل به نفع کشورهای دیگر تغییر کرده است و ورزشکاران چاره‌ای جز ترک کشور نخواهند داشت. طبق نتایج پژوهش، این پدیده پیامدهایی همچون از دست رفتن سرمایه‌ها و ایجاد تصویر منفی از کشور را به دنبال خواهد داشت. کاهش سرمایه انسانی و اجتماعی و هزینه‌های مازاد، مقوله‌هایی است که توسعه کشور را می‌تواند به خطر بیندازد. هر کشوری برای توسعه نیاز به منابع و سرمایه‌های متعددی دارد که مهم‌ترین آن‌ها سرمایه انسانی است. با خروج ورزشکاران نخبه و باتجربه به مرور از سهم نیروی کار باکیفیت در بازار ورزش

پژوهش در نظر گرفته می‌شود. با این حال بر اساس نتایج پژوهش، عوامل متنوعی در مهاجرت ورزشکاران نخبه ایرانی نقش دارند که حاکی از اوضاع نامناسب در حوزه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که اصلاحات ساختاری در سطح کلان را می‌طلبد. به نظر می‌رسد یا باید زودتر اصلاحات را آغاز کرد و یا منتظر ادامه این روندها بود. همچنین می‌توان با انجام اقداماتی در سطوح عملیاتی از جمله رفع دغدغه‌های رفاهی و اقتصادی ورزشکاران، پیش‌بینی تمهیدات لازم برای دوران بازنشستگی ورزشکاران، حفظ شأن ورزشکاران و منصوب نمودن مدیران شایسته و با قدرت درک ورزشکاران از تمایل مهاجرت ورزشکاران کاست.

تقدیر و تشکر

از متخصصین، کارشناسان، مشاوران و مدیران سطوح مختلف سازمانی اداره کل ورزش و جوانان خراسان شمالی و همچنین ورزشکاران نخبه‌ای که ما را در انجام پژوهش یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

در کنار از دست رفتن سرمایه‌ها، ایجاد تصویر منفی پیامد دیگری است که با افت عملکرد ورزشی و تخریب وجهه بین‌المللی اتفاق می‌افتد. خروج نیروهای نخبه ورزشی علاوه بر کاهش استخر ژنی که در بالاتر بحث شد، به رکود ورزش و کاهش مداوم سطح عملکرد ورزشکاران می‌انجامد که خود به خود با کسب نتایج ضعیف و مدال‌های کمتر در رقابت‌های بزرگ همراه خواهد شد. این موضوع به همراه حضور ایرانی‌ها در تیم‌های ملی سایر کشورها، قرارگیری ورزشکاران ایرانی در مقابل یکدیگر در رقابت‌های بزرگ و موارد این چنینی، به وجهه کشور آسیب می‌زند. کسب مدال نقره و برنز المپیک توسط جودوکار و تکواندوکاران ایرانی برای کشوری دیگر، مقابله تکواندوکاران ایرانی در رقابت‌های المپیک با یکدیگر، عضویت در تیم پناهندگان المپیک و مواردی از این دست، تبلیغی کاملاً منفی در مورد شرایط داخلی ایران خواهد بود که لازم است برای بهبود آن کاری انجام داد. بایستی توجه داشت که این پیامدها صرفاً از دیدگاه ورزشکاران مهاجرت کرده به تصویر کشیده شده‌اند که این یک محدودیت برای این

References

- Adams, J., & Richard, H. (2003). International migration, remittances, and the brain drain; a study of 24 labor exporting countries (No. 3069). The World Bank.
- Agergaard, S., & Ronglan, L. T. (2015). Player migration and talent development in elite sports teams a comparative analysis of inbound and outbound career trajectories in Danish and Norwegian women's handball. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 6, 1-26.
- Agergaard, S., & Ryba, T. V. (2014). Migration and career transitions in professional sports: Transnational athletic careers in a psychological and sociological perspective. *Sociology of Sport Journal*, 31 (2), 228-247.
- Alaedini, P. (2005). National Report on Labour Migration in I.R. Iran, 2005, IOM. [In Persian]

- Arabian N. (2010). Investigating the factors of elite migration in Iran. *Research culture*, 7, 1-16. [In Persian]
- Arabmazar, A., Moshrefi, R. & Mostafazadeh, M. (2017). Iranian Labor Migration to OECD Countries and Economic Factors Affecting it. *Journal of Economics and Modelling*, 8(30), 63-94. [In Persian]
- Bagheri, H., Qavam, S. M., & Haseli, G. (2019). Identifying and prioritizing factors affecting immigration of elite athletes in Iran. *Journal of Human resource management in sport*, 6 (2), 257-276. [In Persian]
- Bagherzade, F., & Shariati, M. (2021). Pathology of the Migration Behavior of Iranian Athletes: A Qualitative Approach Based on Push-Pull Theory. *New Trends in Sport Management*, 8 (31), 152-139. [In Persian]
- Bang, J. T., & Mitra, A. (2011). Brain drains and institutions of governance: educational attainment of immigrants to the US 1988–1998. *Economic Systems*, 35(3), 335-354.
- Carmi, U. (2017). Fencing at Crossed Swords: Immigration of Elitist Sport to Palestine, *Sport History Review*, 48 (1), 57-74.
- Carrington, W. J., & Detragiache, E. (1999). How Extensive Is the Brain Drain? *Finance and Development*, 36(2), 46.
- Esmaelzadeh, A. A. & Zaker Salehi, G.A., (2014). A Study on Iranian Elite Migration.: *Strategic Studies of Sports and Youth*, 26 (13), 109-130. [In Persian]
- Fallahi, K., & Monavaryan, A., (2008). Examining the factors of elite migration (human capital) and providing appropriate strategies to prevent this phenomenon. *Knowledge and Development magazine Journal*, 24, 107-137. [In Persian]
- Fartoukzadeh H.R., & Eshraghi H. (2009). A Dynamic Modeling of Elites' Immigration and The Role of Higher Education System. *Journal of Research Andand Planning Inin Higher Education*, Volume 14(4), Number 4 (50), 139-168. [In Persian]
- Favero, J.P. (2008). Italian Immigration and Sports in the Iron-producing Basin of Briey (1900–43). *The International Journal of the History of Sport*, 25 (8), 974-992.
- Garousi, V. (2003). A Survey on the Immigration of Iranian Experts and the Elite: Reasons, Losses and Possible Solutions. Conference Paper.
- Guo, S., & Zhao, H. (2017). Fuzzy best-worst multi-criteria decision-making method and its applications. *Knowledge-Based Systems*, 121, 23-31.
- Haji Yousefi. A., & Behmard, S. (2006). A survey of Brain Drain from Iran after the end of Iran-Iraq war.: *Journal of Political Science*, 1 (4), 27-67. [In Persian]
- Horne, J., Tomlinson, A., & Whannel, G. (2005). Understanding sport: An introduction to the sociological and cultural analysis of sport. Routledge.
- Hosseini, G., & Khani, S. (2019). Migration trends and patterns in border provinces of the country. *Motaleat Meli Journal*. 20, 4(80), 93-114. [In Persian]

- Iman, M.T., Noshadi, M. R., (2011). Qualitative content analysis. *Pazhohesh Journal*, 2(6), 15-44. [In Persian]
- Jalili Shishevan, A., Dortaj, F., Saadipour, E., & Farrokhi, N. (2017). Investigating the Variability of the Causal Relationships between Social Capital, Self-esteem, and Academic Hope among Team and Individual Elite Athletes. *Scientific Journal of Organizational Behavior Management in Sports Studies*, 4 (3), 33-50. [In Persian]
- Jantan, E., Fallahi, M., & Seyfi, A. (2014). The Determinants of Migration from Developed and Developing Countries to the U.S. Social Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, 12 (1), 167-196. [In Persian]
- Javadzadeh, P. (2015). The social cause of the migration of Iranian elites to American universities. *Cultural Management*, 9(28), 95-111. [In Persian]
- Karandish, M., & Film, A. (2015). Emigration of Elites from Iran, 9th Congress of Pioneers of Progress, Tehran. [In Persian]
- Kurekova, L. (2010). Theories of Migration: Critical Review in the Context of the EU East-West Flows, [Migration Policy Centre], [CARIM-South], CARIM Analytic and Synthetic Notes, 2010/44, Migration Summer School - Best Participant Essays Series - <https://hdl.handle.net/1814/14049>
- Kurekova, L. (2011, April). Theories of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows. In interdisciplinary conference on migration. Economic change, social challenge (Vol. 4, pp. 6-9).
- Lee, H.K. (2018). Reflections on South Korean Immigration Studies and the Interrelationship Between Immigration and Social Transformation. *Journal of Intercultural Studies*, 39(2), 145-162.
- Lee, J. (2001). A grounded theory: integration and internalization in ERP adoption and use. The University of Nebraska-Lincoln.
- Maguire, J., (2004). Sport Labor Migration Research Revisited. *Journal of Sport and Social Issues*. 28 (4). 477-482.
- Mallaei, M., Ramzaninejad, R., Yasoori, M. & Javadipour, M. (2018). Analysis of Procedure of Competitive Sport Development Inequity in Iran's Provinces. *Journal of Sport Management and Development*, 7(1), 29-49. [In Persian]
- Moradi sharaf, H., Shabani bahar, G., Majidi parast, M., & Erfani, N. (2022). Developing a model of the tendency to immigrate amongst Iranian elite athletes: based on grounded theory. *New Terends in Sport Management*, 10(36), :63-79. [In Persian]
- Naghavi, A., & Strozzi, C. (2011). Intellectual property rights, migration, and diaspora. *Intellectual Property*, 9 (29).
- Ngoma, A.L., & Ismail, N.W. (2013). The determinants of brain drain in developing countries. *International Journal of Social Economics*, 40(8), 744-754.
- Pope, D. G., & Pope, J. C. (2009). The impact of college sports success on the quantity and quality

- of student applications. *Southern Economic Journal*, 75(3), 750-780.
- Sabzinezhad, Z., Dousti, M., Farzan, F., & Abbasi, H. (2025). Investigate the phenomenon of migration of elite human capital in Iran's sports. *Journal of Sport Management and Development*, Articles in Press, Accepted Manuscript. [In Persian]
 - Sadeghi Nejad, M., & Mazloun Khorasani, M. (2017). The attitude of scientific foreigners to the career future in Iran and its impact on the emigration elites. *Social Development*, 12(3), 1-28. [In Persian]
 - Salehi Omran, E. (2006). Studying the attitudes of faculty members about the causes of elite immigration abroad. *Journal of Sociological Studies*, 28, 81-56. [In Persian]
 - Shafiee, S, TaghaviNejad, M, EskandariPour, M. (2025). Identifying the Problems of Iranian Immigrant Athletes. *Journal of Sport Management and Development*, Articles in Press, Accepted Manuscript. [In Persian]
 - Shahabadi, A., & Salehi, M. (2017). The impact of management improvement abundance of natural resources of channel governance on brain drain. *Iranian Journal of Trade Studies*, 21(83), 103-134. [In Persian]
 - Shahryaripour, R. (2017). Modeling of the Effective Factors of Brain Drain in Higher Education Systems and Predict Their Immigration Using Intelligent Systems: Master thesis. Semnan University. [In Persian]
 - Sharifi, M. (1996). Investigatin the tendency of students to go abroad: Master thesis. University of Tehran. [In Persian]
 - Sohbatiha, F., Riahi, A., & Zare, A. (2015). Study of brain drain of Iranian researchers and professionals to developing and industrial countries universities in the field of medical science in Scopus database. *Journal of Modern Medical Information Sciences*, 1(2), 42-51. [In Persian]
 - Stark, O., & Wang, Y.Q. (2002). Migration dynamics. *Economics Letters*, 76 (2), 159-164.
 - Talebi Zaidi, A., & Rezaei, J. (2007). Investigating the reasons for the migration of academic elites from Mazandaran during 1370-1380. Researcher (Management) *Journal of Industrial Strategic Management*, 5(16), 59-68. [In Persian]
 - Todaro, M. (1996). International migration in developing countries translated by Mostafa Sarmadi and Pourin Raisfard: International Office publications. First Edition. [In Persian]
 - Zolfi gol, M. (2005). Gene migration., *Rahyaft Journal*, 14 (34), 13-22. [In Persian]